

10.09.2024

SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSLAUTA- KUNTA

ESITYSLISTA

16 - 2024

KOKOUSKUTSU

Kokousaika 10.09.2024 klo 16:15
Kokouspaikka Kallion virastotalo Toinen linja 4 A, nh.1
Käsitellään Tällä esityslistalla mainitut asiat

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

10.09.2024

Asia	Sivu
1 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta	1
2 Ilmoitusasiat	2
3 Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettava hoidon palvelusetelin arvon muuttaminen	3
4 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja HUS Runkopalvelujen välinen YTA-alasopimus laitoshuoltopalvelujen tuottamisesta	7
5 Pöydälle 03.09.2024 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvioehdotus vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2027	12
6 Pöydälle 03.09.2024 Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Sinikka Vepsän ym. talousarvioaloitteesta koskien Helsingin omien asumispalvelujen lisäämistä mielenterveys- ja vammaispalvelujen asiakkaille	18
7 Pöydälle 03.09.2024 Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Vesa Korkkulan ym. talousarvioaloitteesta ensihoitajien, lähihoitajien ja pelastajien palkkauksen kohentamiseksi	22
8 Pöydälle 03.09.2024 Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteisiin koskien hoitotakuun säilyttämistä Helsingissä	25
9 Pöydälle 03.09.2024 Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ym. valtuustoaloitteesta Helsingin eläinpelastusyksikön toiminnan turvaamiseksi	29
10 Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Martina Houtsosen ym. valtuustoaloitteesta koskien koulujen psykiatrisia sairaanhoitajia	32

10.09.2024

Asia/1

1

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Samalla sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää valita pöytäkirjantarkastajaksi jäsen Sinikka Vepsän ja varatarkastajaksi jäsen Mikko Paunion.

Esittelijä

apulaispormestari
Daniel Sazonov

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

10.09.2024

Asia/2

2

Ilmoitusasiat

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää merkitä tiedoksi ilmoitusasiat.

Esittelijän perustelut

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta tiedottaa seuraavat päätökset tai muut tiedotusluontoiset asiat:

[Kaupunginvaltuusto 28.8.2024 §150 Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2023](#)

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Veera Komulainen, hallintoasiantuntija, puhelin: 09 310 36594
veera.komulainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

3

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettava hoidon palvelusetelin arvon muuttaminen

HEL 2024-010615 T 06 00 00

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta vahvistaa seuraavat alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettava hoidon palvelusetelin arvonlisäverottomat arvot 1.1.2025 alkaen:

Ajankohta	euroa/tunti
maanantai–perjantai kello 6–18	34
maanantai–perjantai kello 18–21	40
maanantai–perjantai kello 21–24	44
maanantai–perjantai kello 00–06	44
lauantai kello 06–18	40
lauantai kello 18–24	60
lauantai kello 00–06	44
sunnuntai ja pyhät kello 06–24	60
sunnuntai ja pyhät kello 00–06	60

Lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää, että alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettavan hoidon palvelusetelitoiminnassa asiakkaalle voi tulla maksettavaksi omavastuuosuus. Palvelusetelimallassa palveluntuottaja laskuttaa omavastuuosuuden suoraan asiakkaalta.

Tässä palvelussa asiakkaan omavastuuosuus on aina samansuuruinen kuin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan vahvistama omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisen hoidon asiakasmaksu.

Esittelijän perustelut

Ostopalvelupäällikkö ***** on kutsuttuna asiantuntijana.

Sosiaali- ja terveyslautakunta on päättänyt 10.2.2015 § 40, että palveluseteli on 1.5.2015 alkaen yksi omaishoidon tuen lakisääteisen vapaan aikaisen tuntilimituksen järjestämistapa ja vahvistanut palvelusetelin arvon, joka on 34 euroa tunnilta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala järjestää omaishoidon tuen lakisääteisen vapaan pääsääntöisesti ympärivuorokautisena hoitona kodin ulkopuolisessa yksikössä tai yksityiskodissa sijaisomaishoitajan turvin.

Tämä palveluseteli on vaihtoehto omaishoitajan lakisääteisten vapaa-päivien järjestämiseen, mikäli ympärivuorokautinen hoito kodin ulkopuolisessa yksikössä ei sovellu omaishoitoperheen tarpeisiin.

Perustelut palvelusetelin arvon muuttamiselle

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettava hoidon palvelusetelin arvo on vahvistettu edellisen kerran vuonna 2015, eikä palvelusetelin arvoa ei ole muutettu tuon jälkeen. Yleinen kustannustaso ja palvelujen tuottamisen kustannukset ovat nousseet, eikä nykyinen arvo ole enää riittävä korvaamaan palvelun tuottamisen kustannuksia iltaisin ja viikonloppuisin.

Palvelusetelin hinnoittelun muutoksella halutaan mahdollistaa se, että kotiin annettavan hoidon palveluseteli säilyy yhtenä omaishoidon vapaiden järjestämistapana.

Nyt esitettävä palvelusetelin arvo ja laskentamalli mukailee sovelletusti yksityisten sosiaalipalvelujen työehtosopimuksen mukaista hinnoittelua. Palvelusetelin arvo mukailee palveluntuottajalle aiheutuvien kustannusten todellista rakennetta siten, että omaishoidon tuen kotiin annettava hoito on taloudellisesti kannattavaa palveluntuottajalle eri vuorokauden aikoina. Palvelusetelin arvon määrittelyssä on huomioitu palvelun tuottamiseen vaikuttavat kustannukset ja toisaalta Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talouden muutosohjelma.

Palvelusetelin arvon muutoksella halutaan mahdollistaa se, että omaishoitoperhe saa palvelua tarvitseminaan aikoina aiempaa paremmin. Nykyinen palvelusetelin arvo ei ole aina mahdollistanut palvelun saantia iltaisin ja viikonloppuisin.

Palvelusetelin arvo ja palvelukuvaus

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon vapaata korvaavan kotiin vietävän hoidon palvelusetelin uusi hinnoittelu on määritelty siten, että sen arvo riittää palvelujen tuottamiseen ja sitä kautta vaikuttaa palvelun saatavuuteen ja riittävyteen.

10.09.2024

Asia/3

Palveluntuottajien kanssa on käyty vuoropuhelua palvelusetelin hinnoittelusta ja palvelun tuottamisen haasteista nykyisellä hinnoittelulla. Palveluntuottajille lähetettiin keväällä 2024 kysely, jolla selvitettiin, mikä olisi palvelun tuottamisen kannalta sopiva hinnoittelumalli.

Esitettävään uuteen hinnoittelumalliin päädyttiin kyselyn tulosten, kustannuslaskennan sekä palvelun järjestämisen omavalvonnan – erityisesti palvelun saatavuudesta ja riittävydestä saadun datan – perusteella. Esitettävässä hinnoittelussa on huomioitu myös toimialan talouden muutosohjelman tavoitteet ja toimenpiteet.

Palvelun sisältöön ei ole tehty oleellisia muutoksia.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen kotiin annettava hoidon palvelusetelin arvoksi esitetään 1.1.2025 alkaen:

Ajankohta	euroa/tunti
maanantai–perjantai kello 6–18	34
maanantai–perjantai kello 18–21	40
maanantai–perjantai kello 21–24	44
maanantai–perjantai kello 00–06	44
lauantai kello 06–18	40
lauantai kello 18–24	60
lauantai kello 00–06	44
sunnuntai ja pyhät kello 06–24	60
sunnuntai ja pyhät kello 00–06	60

Kustannusvaikutukset

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon vapaata korvaavan kotiin vietävän hoidon palveluseteli on käytössä 223 asiakkaalla. Nykyisten palvelun käyttäjien toteutuneiden palvelutapahtumien perusteella tehdyn laskennan mukaan vuositasolla lisäkustannuksia arvioidaan koituvan noin 220 700 euroa, mikäli muutos toteutuu esityksen mukaisesti 1.1.2025 alkaen.

Palvelusetelistä päättäminen Helsingissä

10.09.2024

Asia/3

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 4 §:n mukaan hyvinvointialue päättää ne sosiaali- ja terveysterveystoimialueen palvelut, joiden järjestämisessä se käyttää palveluseteliä.

Hallintosäännön 18 luvun 1 §:n 1 kohdan mukaan sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranhaltija päättää palvelusetelin käyttämisestä sekä palvelusetelin arvon vahvistamisesta.

Hallintosäännön 18 luvun 3 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja päättää palveluntuottajille asetettavista vaatimuksista ja viranhaltijoista, jotka hyväksyvät palveluntuottajat.

Vaikutusten arviointi

Palvelusetelin käyttö tuottamistapana parantaa sosiaali- ja terveysterveystoimialueen saatavuutta, monipuolistaa palvelutuotantoa sekä edistää kunnan ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyötä.

Palvelusetelien käyttö oman tuotannon ja ostopalvelun tukena lisää helsinkiläisten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä voinnin mahdollisuuksia sosiaali- ja terveysterveystoimialueissa.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Minna Eronen, ostopalvelupäällikkö, puhelin: 09 310 24859
minna.eronen(a)hel.fi

Liitteet

1 Palvelukuvaus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Tiedoksi

Vammaispalvelut
Hankinta- ja sopimuspalvelut

4

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja HUS Runkopalvelujen välinen YTA-alasopimus laitoshuoltopalvelujen tuottamisesta

HEL 2024-010376 T 00 01 06

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyy liitteenä olevan Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan ja HUS-yhtymän välisen sopimuksen laitoshuoltopalvelujen tuottamisesta.

Samalla sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta oikeuttaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtajan allekirjoittamaan sopimuksen ja tarvittaessa tekemään sopimukseen vähäisiä, välttämättömiä muutoksia. Lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta oikeuttaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtajan päättämään sopimuskauden aikana uusien toimipisteiden lisäämisestä sopimuksen piiriin.

Esittelijän perustelut

Hankinta- ja sopimusjohtaja ***** asiakkuuspäällikkö ***** ja projektipäällikkö ***** ovat kutsuttuina asiantuntijoina.

Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Kaupunginvaltuuston päätöksellä 29.3.2017 § 178 on siirretty sosiaali- ja terveystoimintaviraston laitoshuoltopalvelujen tuottamisvastuu liikkeenluovutuksella Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille (nykyinen HUS-yhtymä). Liikkeenluovutus sopimuksen yhteydessä osapuolet ovat tehneet erillisen yhteistoimintasopimuksen luovutuksen kohteena olleiden laitoshuoltopalvelujen ja siivouspalvelujen tuottamisesta. Liikkeenluovutettuun kokonaisuuteen kuului noin 600 henkilöä sekä 20 ostopalvelusopimusta, joiden perusteella ulkoiset tuottajat tuottivat laitoshuoltopalvelut 95 toimipisteelle. Aiemman laitoshuolto- ja siivouspalvelujen hallinnollisen uudelleenjärjestelyn tavoitteena oli valmistautua silloiseen, vuonna 2017 suunniteltuun vertikaalisen ja horisontaalisen integraation mukaiseen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen (sote-uudistus). 1.1.2023 voimaan tulleen sote-uudistuksen myötä sopijaosapuolet ovat todenneet, että aiemmin toteutettu liikkeenluovutus ei enää vastaa sille asetettuja tavoitteita, eikä se sellaisenaan toimi jatkossa perustana synergiaa tuottavalle yhteistyölle.

Tällä sopimuksella HUS-yhtymän Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle tuottaman laitoshuoltopalvelun vastuut organisoidaan uudelleen vastaamaan paremmin sote-uudistuksen myötä

syntyneitä tilannetta sekä HUSin ja Helsingin tehtävien, rahoituksen ja työnjaon muutoksia. HUS keskittyy ydintoimintaansa myös tukipalvelujen tuotannossa.

HUS Runkopalvelut (entinen Asvia, entinen Desiko) jatkaa laitoshuoltopalvelujen tuottajana tietyissä kohteissa. Tällaisia kohteita ovat HUSin tällä hetkellä omassa tuotannossa olevat, kiinteistökohtaiset tai sairaala-alueittaiset sairaala- tai terveydenhuollon palveluja tuottavat toimipisteet. Näissä toimipisteissä laitoshuoltopalveluilta edellytetään erikoisosaamista sairaalakiinteistöjen puhtaanapidosta, aseptista sekä infektioiden torjunta- ja hallintaosaamista. Näitä toimipisteitä on 10.

Helsinki vastaa jatkossa muiden toimipisteiden laitoshuoltopalvelujen tuotannon järjestämisestä. Tämä tarkoittaa kaikkia sosiaalipalvelujen toimipisteitä sekä osaa terveydenhuollon toimipisteistä. Yhteensä näitä toimipisteitä on noin 170. Toimialan vastuulle siirtyvät kohteet ovat noin 90 prosenttisesti tällä hetkellä HUSin alihankkijoiden tuottamia. Siirtyvien kohteiden palvelutuotanto tullaan kilpailuttamaan toimialan toimesta. Siten tuotantotapa on pääosin jatkossakin sama kuin tällä hetkellä, mutta ulkoiset tuottajat ovat jatkossa suoraan toimialan ohjauksessa ja valvonnassa.

Toimialalle tämä tarkoittaa uusia tehtäviä tuottajien kilpailuttamiseen, ohjaukseen ja valvontaan. Näihin uusiin tehtäviin tarvitaan 3 uutta henkilöä. Sen lisäksi joidenkin nykyisten henkilöiden tehtäviä päivitetään siten että kaikkiaan näiden tehtävien tekemiseen käytetään arviolta 5,6 henkilötyövuotta, joka on noin 363 000 euroa vuositasolla. Se on noin 90 000 euroa vähemmän kuin mitä HUS tällä hetkellä laskuttaa toimialaa alihankkijoidensa hallinnoinnista.

Toimiala käynnistää myös pilotoinnin niin sanotusta yhdistelmätyöstä yhdessä seniorikeskuksessa Palvelukeskus Helsingin kanssa. Tarkoitus on saada kokemuksia ruoka- ja puhtauspalvelujen yhdistämisestä ja tuottamisesta kaupungin liikelaitoksen toimintana. Kokemuksia niin ulkoisten tuottajien kuin tämän pilotoinnin osalta tullaan systemaattisesti seuraamaan. Vuoden 2026 lopulla tai 2027 alussa tullaan arvioimaan tuotantotapaa uudelleen.

Sopimus korvaa Helsingin kaupungin ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin välisen yhteistoimintasopimuksen laitoshuolto- ja siivouspalvelujen tuottamisesta (kaupunginvaltuuston päätös 29.3.2017 § 178), joka päättyy automaattisesti ilman eri irtisanomista, kun tämä sopimus tulee voimaan ja sen mukainen yhteistyö alkaa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 36 §) määrittää samaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden tehtäväksi yhteistyösopimuksen valtuus-

tokausittain. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

Järjestämislain 36 §:n mukainen YTA-sopimus on solmittava viimeistään vuoden 2025 loppuun mennessä. YTA-sopimuksen voimaantuloon asti sovelletaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 43 §:ssä tarkoitettua erikoissairaanhoidon järjestämissopimusta. YTA-sopimus korvaa erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksen tämän sopimuksen oikeusperusteena. Sopijapuolet kuuluvat eteläiseen yhteistyöalueeseen ja ovat YTA-sopimuksen osapuolia. Tämä sopimus on YTA-sopimuksessa viitattu YTA-alasopimus.

Laitoshuoltopalvelujen tuottaminen jatkossa

HUS Runkopalvelut jatkaa laitoshuoltopalvelujen tuottamista niissä toimipisteissä, jotka sekä Helsingin kaupungin että HUS-yhtymän kannalta tuovat lisäarvoa tai palvelevat kokonaisuutta synergiaedun kautta. Mainittuja synergiaetuja tuottavat esimerkiksi toimipisteen toiminnan kiinteä yhteys terveydenhuoltoon tai sopijapuolten toiminta saman kiinteistön tai kampuksen alueella. Lisäksi sopimuksen tarkoituksena on turvata palvelukuvauksessa (liite 2) kuvattujen laitoshuoltopalvelujen jatkuvuutta sekä niihin liittyvän erityisasiantuntemuksen saatavuutta.

Sopimuksella sovitaan lisäksi Helsingin vastuulle siirtyvistä toimipisteistä ja niiden siirtymisen aikataulusta sekä mahdollisten uusien toimipisteiden lisäämiseen liittyvistä menettelyistä. Helsingin tuottamisvastuulle siirtyviä toimipisteitä ovat tällä hetkellä HUSin alihankintana tuottamat toimipisteet, jotka siirtyvät Helsingin kaupungin tuottamisvastuulle 1.9.2025 alkaen sekä HUSin omana tuotantona tuotettujen sosiaalihuollon toimipisteiden laitoshuoltopalvelut, jotka siirtyvät Helsingin kaupungin tuottamisvastuulle 1.1.2026 mennessä. Toimipistelistauksissa (liitteet 3 ja 4) on määritetty kohdekohtaisesti siirtymisen aikataulu.

Sopimuksen arvo

HUS Runkopalveluiden tuottaman laitoshuoltopalvelun kustannukset Helsingin kaupungille ovat noin 30 miljoonaa euroa vuonna 2024, joista alihankintana tuotettujen laitoshuoltopalvelujen osuus on noin 8 miljoonaa euroa.

Vuosi 2025 on niin sanottu siirtymävuosi, jolloin ensimmäiset kohteet siirtyvät toimialalle kesken vuotta. Ensi vuonna sopimuksen arvo on noin 27 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 arviolta noin 13 miljoonaa euroa.

10.09.2024

Asia/4

Toimivalta

Kaupunginvaltuusto on tehnyt päätöksen 29.3.2017 § 178 sosiaali- ja terveysviraston laitoshuoltopalvelujen siirtämisestä liikkeenluovutuksella Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille (nykyinen HUS-yhtymä) liikkeenluovutuksen myötä kaupunki solmi samalla yhteistoimintasopimuksen laitoshuolto- ja siivouspalvelujen tuottamisesta. Päättyessään valtuuston päätöksen täytäntöönpanosta 3.4.2017 § 341 kaupunginhallitus kehotti sosiaali- ja terveystointa johtanutta apulaiskaupunginjohtajaa allekirjoittamaan liikkeenluovutussopimuksen ja oikeutti kaupunginkanslian oikeuspalvelut tekemään sopimukseen tarvittavat tekniset ja vähäiset muutokset sekä sosiaali- ja terveysvirastoa huolehtimaan luovutettavia palveluja koskevasta yhteistoiminnasta käytännön järjestyneeseen.

YTA-sopimuksen perusteella solmittavat YTA-alasopimukset kustannusten jakamisesta ylittävät viranhaltijoiden hankintavaltuudet, minkä vuoksi toimivalta sopimusten hyväksymiseksi on sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalla.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Sari Luostarinen, hankinta- ja sopimusjohtaja, puhelin: 09 310 21184
sari.luostarinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välinen YTA-alasopimus laitoshuoltopalvelujen tuottamisesta
- 2 Palvelukuvaus
- 3 HUS Runkopalvelut oman tuotannon toimipisteet
- 4 Helsingin kaupungille siirtyvät toimipisteet
- 5 HUS hinnasto 2024
- 6 HUS Laskutusliite
- 7 Uudenmaan tietosuojaliite
- 8 Uudenmaan tietosuojaliite_Käsittelytoimien kuvaus
- 9 Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välinen YTA-alasopimus laitoshuoltopalvelujen tuottamisesta (henkilötiedot suojattu)

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Otteet

Ote

HUS-yhtymä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja

10.09.2024

Asia/4

pelastuslautakunta

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Liite 5

Liite 6

Liite 7

Liite 8

Tiedoksi

Palvelukokonaisuuden johtajat ja yhteisten palvelujen johtaja

10.09.2024

Asia/5

5 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvioehdotus vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2027

Pöydälle 03.09.2024

HEL 2024-003561 T 02 02 00

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää hyväksyä liitteen 1 mukaisen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvioehdotuksen vuodelle 2025 ja taloussuunnitelmaehdotuksen vuosille 2025–2027.

Esittelijän perustelut

Talous- ja strategiajohtaja ***** suunnittelupäällikkö ***** ja johtava controller ***** ovat kutsuttuina asiantuntijoina.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvion laadintaa ohjaavat kaupunginhallituksen päättämät 10.6.2024 § 365 kannanotot.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rahoitus tulee valtiolta, jossa kaupungin vastuuperiaatteen kaltaisesti yleiskatteellinen rahoitus on sidottu kustannustason ja väestökasvun muutokseen sekä lakisääteisten tehtävämuutosten rahoitukseen.

Strategiset painopisteet vuodelle 2025

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan viisi strategista painopistettä vuonna 2025 ovat:

- henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja osaaminen
- palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
- yhteistyö erikoissairaanhoidon järjestämisessä
- palvelurakenne, tuotantotavat ja kustannusvaikuttavuus
- palvelutarve ja asiakaskokemus.

Peruspalvelujen saatavuuden parantamiseksi varmistetaan henkilöstön riittävyys ja osaaminen molemmilla kansalliskielillä muun muassa veto- ja pitovoiman lisäämisellä ja koulutuksilla. Henkilöstön pysyvyydellä parannetaan myös hoidon jatkuvuutta. Kilpailukykyinen palkkataso, oman työn hallinta ja vaikutusmahdollisuudet sekä ammattilaisten mahdollisuus kehittyä työssään varmistavat toimialan pito- ja vetovoiman työmarkkinoilla. Järjestämisen johtamisen ohella sitoudutaan hyvään esi-

henkilötyöhön kaikilla organisaation tasoilla. Laadukkaalla esihenkilötyöllä ja työn organisoinnilla lisätään työn mielekkyyttä.

Palvelujen saatavuudessa ja saavutettavuudessa huomioidaan helsinkiläisten ja kaupungin eri alueiden erilaiset lähtökohdat ja tarpeet. Palveluverkkoa kehitettäessä varmistetaan, että palvelut ovat riittävän lähellä asukkaita. Samalla varmistetaan ruotsinkielisten palveluketjujen toimivuutta, johtamista, kielitaitovaatimuksia, tiedottamista ja tiedonkeruuta yhdenvertaisten palvelujen turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Helsinki panostaa vammaisten ja ikäihmisten laadukkaisiin ja turvallisiin palveluihin sekä huomioi omaishoidon yhtenä hoitomuotona. Peruspalvelujen saatavuutta, molemmilla kansalliskielillä, vahvistetaan toimivalla monituottajamallilla ja lisäämällä digitaalisia palveluja. Lisäksi kehitetään pelastustoiminnan saatavuutta siten, että kasvavan ja kehittyvän pääkaupungin tarpeet sekä palvelutasolle asetetut vaatimukset täyttyvät. Toimialalla toimitaan ennaltaehkäisevästi kaikissa palveluissa ja peruspalveluilla on keskeinen rooli hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Lakisääteiset määräajat täsmentävät kaupunkistrategian ja palvelustrategian saatavuuden tavoitteita. Lisäksi laaditaan ratkaisuja, jotka turvaavat terveysasemien ja suun terveydenhuollon kiireettömän hoidon saatavuutta lainsäädännön edellyttämässä määrärajoissa.

Palveluverkkotarkastelua jatketaan dynaamisesti ja palveluverkon laajentamisessa edetään suunnitelman mukaisesti. Tarkastelussa ja uusissa hanke-esityksissä huomioidaan sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan palveluverkkolinjaukset (sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 23.5.2023 § 97). Palveluverkkotyö on sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla pysyvää toimintaa, jolla pyritään vastamaan asiakkaan palvelutarpeeseen. Palveluverkkotyöhön sisältyvällä tilaverkolla pyritään tukemaan palvelun toteuttamisen edellytyksiä saavutettavuus huomioiden. Materiaalista ja kalustollista valmiutta kehitetään ja hallintaa helpotetaan materiaalihallintajärjestelmän uudistamisella. Pelastustoiminnan sujuvuutta kehitetään tiivistämällä sidosryhmäyhteistyötä kaupunki- ja liikennesuunnittelun kanssa sekä kehittämällä liikennevaltuutusjärjestelmää. Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä toteutetaan vuosisuunnitelman ja palvelutarpeiden mukaisesti. Pelastuslaitoksen valmisteluvastuulla olevat väestönsuojelun ja varautumisen suunnitelmat pidetään ajan tasalla ja tarkistetaan vuosittain. Oman toiminnan kehittämisessä pyritään hyödyntämään Euroopan sisäisen turvallisuuden rahaston hakuja, joilla läpi mennessään on merkittävää vaikutusta pelastuslaitoksen tuottamiin palveluihin pelastustoiminnassa.

Digitaalisia palveluja kehitetään osana palveluverkkoa. Asiakkaan palveluketjuja ja asiakaskokemusta parannetaan edelleen myös digitalisaation avulla. Digitaalisia palveluja hyödynnetään sekä asiakkaaksitu-

lovaiheessa että hoidon tai palvelun osana niin pitkään kuin hoito- tai asiakkuussuhde on voimassa. Neuvontaa ja ohjaamista annetaan digikanavissa muun muassa Maisan sekä chatbot- ja chat-palvelujen avulla. Hoidon- tai palveluntarpeen arviointi on digitaalisten palvelujen avulla mahdollista ympäri vuorokauden.

Digitaalisten palvelujen saavutettavuus varmistetaan noudattamalla Helsingin kaupungin saavutettavuuden suunnitteluperiaatteita, joissa huomioidaan kognitiivinen saavutettavuus, ymmärrettävä ja selkeä kieli, selkokieli ja visuaalinen saavutettavuus.

Sote-uudistuksen ytimessä on järjestämisen kokonaisuus ja palvelujen yhteensovittaminen. Tavoitteena on perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteentoimivuus vahvistamalla yhteistyötä ja kumppanuutta Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUSin kanssa. Erikoissairaanhoidon kustannusten hallinta on keskeisessä roolissa perustason palveluja vahvistettaessa. Toimivat palvelukokonaisuudet ja -ketjut edellyttävät palvelujen yhteensovittamista. Yhteistyön sujuvuus HUSin kanssa ensihoitopalvelujen tuottamisessa on myös tärkeää. Asiakkaiden palveluketjua johdetaan saumattomana kokonaisuutena riippumatta palveluntuottajasta.

Valtion rahoitusmalli ei huomioi riittävästi Helsingin erityispiirteitä, mikä aiheuttaa haasteita palvelujen järjestämiselle. Edunvalvontaan kiinnitetään erityistä huomiota. Jotta tulevaisuuden asiakastarpeeseen pystytään vastaamaan vaikuttavasti, tulee palvelujen tuottamistavat suunnitella entistä strategisemmin ja järjestelmällisemmin. Eri tuottamistapojen kustannusvertailujen lisäksi on tärkeää kyetä vertailemaan myös palvelujen sisältöjä ja laatua, jotta voidaan varmistaa asukkaiden palvelujen yhdenvertaisuus. Strategista henkilöstösuunnittelua lisätään osana toiminnan ja talouden johtamista. Painotus toimialalla vuonna 2025 on muutosohjelman toimeenpanossa.

Asiakasmaksujen korotuksia valmistellaan lainsäädännön sallimaan maksimiin tulojen kasvattamiseksi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi terveyskeskusmaksun käyttöönottoa.

Asiakkaiden ja heidän läheistensä kokemukset ohjaavat jatkossa yhä enemmän palvelujen kehittämistä. Asiakkaiden kokemukset palveluista ja niiden hyödyistä ovat keskeinen osa vaikuttavuutta. Asiakkailta ja eri asiakasryhmillä on erilaisia tarpeita, joiden mukaan palveluja ja monialaista yhteistyötä kohdennetaan. Jotta tulevaisuudessa ymmärretään entistä paremmin asukkaiden kokemuksia ja palvelutarvetta, vuoden 2025 aikana jatketaan järjestäjän suunnitelmallisen tietopohjan kehittämistä ja rakentamista.

Esitys vuoden 2025 talousarvioksi

Talousarvion määrärahat ovat alustavia ja valmisteltu valtiovarainministeriön keväällä julkaiseman rahoituslaskelman mukaan. Valtionvarainministeriö julkaisi hyvinvointialueiden ennakkollisen rahoituslaskelman 29.4.2024 ja tämän hetken tiedon mukaan julkaisee lopulliset rahoituslaskelmat syys-lokakuussa 2024.

Toimialan toisen virallisen ennusteen mukaan vuoden 2024 arvioitu alijäämä on noin 33,0 miljoonaa euroa, joka on tasapainotettava vuoden 2027 loppuun mennessä. Taloussuunnitelmakauden 2025–2027 valtion rahoituksen kasvu on pienenevä, joten toimialalla jatketaan määrätietoisesti muutosohjelmaa talouden tasapainottamiseksi. Vuoden 2024 valtion rahoitus on korjattu valtiovarainministeriön joulukuussa 2023 julkaisemaan rahoitukseen vuodelle 2024.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (milj. euroa)	TP 2023	TA 2024	Ennuste 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot	230,9	200,1	250,2	257,1	252,4	261,9
Toimintamenot	-2 800,3	-2 891,2	-2 980,4	-3 160,6	-3 228,5	-3 319,4
Toimintakate	-2 569,4	-2 691,1	-2 730,2	-2 903,4*	-2 976,1	-3 057,5
Valtion rahoitus	2 600,9	2 699,7	2 699,7	2 956,9	3 008,0	3 035,0
Rahoitustulot- ja kulut	8,6	3,0	7,0	9,5	7,0	7,0
Vuosikate	40,1	11,6	-23,4	62,9	38,9	-15,5
Poistot ja arvonalennukset	-11,1	-16,0	-9,5	-10,0	-10,0	-10,0
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	29,0	-4,4	-33,0	52,9	28,9	-25,5
Varausten ja rahastojen muutos	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	29,0	-4,4	-33,0	52,9	28,9	-25,5

*pyöritys

Vuoden 2025 talousarviossa tavoitellaan 52,9 miljoonan euron ylijäämäistä tilikauden tulosta. Ylijäämäisellä tuloksella varaudutaan taloussuunnitelmavuosien 2026–2027 pienenevään valtion rahoitukseen kasvuun.

Vuoden 2024 arvioitu alijäämäinen tilinpäätösennuste, 33,0 miljoonaa euroa, katetaan taloussuunnitelmakauden aikana. Vuosien 2024–2027 kumulatiivinen tulos on 23,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan vuoden 2025 talousarvion tulot ovat 257,1 miljoonaa euroa ja menot 3160,6 miljoonaa euroa ja toimintakate on -2 903,4 miljoonaa. Toimintaa rahoitetaan toimialan omien tulojen lisäksi valtion rahoituksella, jonka arvio on 2 956,9 miljoonaa eu-

10.09.2024

Asia/5

roa. Tämän lisäksi toimialan tulokseen vaikuttavat rahoitustuotot ja poistot.

Menoraami kasvaa yhteensä 9,3 % (269,4 miljoonaa euroa) vuoden 2024 talousarviosta.

Merkittävimmät kustannusten kasvuun vaikuttavat tekijöitä ovat:

- palkankorotuksen kustannusvaikutus noin 44,9 miljoonaa vuodelle 2025, joka sisältää vuoden 2024 voimaan tulleet korotukset
- muu kustannustason nousu 38,5 miljoonaa euroa
- väestön/palvelutarpeen kasvu 18,2 miljoonaa euroa
- HUS-yhtymän maksuosuuden kasvu 24,2 miljoonaa euroa.

Valtion rahoituksessa olevan jälkikäteistarkistuksen perusteella alustavassa talousarviossa on myös varauduttu kattamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuksien budjettivajetta ja kohdentamaan yli kustannustason muutosindeksin määrärahoja palvelukokonaisuuksille.

Esitys sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan vuoden 2025 talousarvioksi ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaksi on tämän asian liitteenä 1.

Investoinnit ja irtain käyttöomaisuus

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on laatinut kaupunkitasoisen linjauksen mukaan talonrakennushankkeiden rakentamishelman (liite 2).

Sosiaali-, terveys- pelastustoimialan ehdotus irtaimen omaisuuden raamiksi on 12,2 miljoonaa euroa, mikä on 5,4 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden irtaimen omaisuuden raami. Irtaimen omaisuuden hankinnat ovat liitteenä 3.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen ehdotus investointien ICT- hankintoihin on 3,5 miljoonaa euroa. ICT-hankinnat ovat liitteenä 4.

Ministeriöille vuoden loppuun mennessä toimitettava vuosien 2025–2029 investointisuunnitelma tarkentuu irtaimen omaisuuden investointisuunnitelman ja rakentamishelman osalta lopulliseen muotoon kaupunginvaltuuston hyväksytyä talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025–2027.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin
+358 9 310 5015

Y-tunnus
0201256-6

10.09.2024

Asia/5

Sampo Pajari, talous- ja strategiajohtaja, puhelin: 09 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Talousarvioehdotus 2025 ja taloussuunnitelma 2025-2027
- 2 Vuosien 2024 - 2030 vuokravaikutukset
- 3 Irtaimen määrärahatarpeiden kehitys 2025-2034
- 4 ICT investointikehitys ja HUS-yhteiset investoinnit

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 03.09.2024 § 175

10.09.2024

Asia/6

6

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Sinikka Vepsän ym. talousarvioaloitteesta koskien Helsingin omien asumispalvelujen lisäämistä mielenterveys- ja vammaispalvelujen asiakkaille

Pöydälle 03.09.2024

HEL 2024-007948 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Sinikka Vepsän ja kuuden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

"Aloitteessa esitetään, että Helsinki huomioi tulevassa talousarviossa omien asumispalvelujen lisäämisen mielenterveys- ja vammaispalvelujen asiakkailleen ja varaa siihen riittävästi varoja kolmeenkymmeneen miljoonaan euroon asti.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tekevät tiivistä yhteistyötä asumispalveluiden järjestämisessä. Asuinpaikkojen kapasiteettia lisätään hallitusti määrärahojen puitteissa. Vammaispalvelujen asumispalvelujen kehittämisessä painotetaan oman palvelutuotannon lisäämistä erityisesti ympärivuorokautisissa palveluissa. Kotona asumista tukevia ja sairaalahoidon tarvetta ehkäiseviä hoito- ja tukikeinoja on kehitetty ja niihin on kohdennettu lisäresursseja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja rahoitus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Helsingin kaupungilla säilyi edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu, mutta kunta-Helsinki ei enää rahoita sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluja. Näiden palvelujen rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta, ja lisäksi toimiala saa tuloja asiakasmaksutuloista ja valtionkorvauksista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon, mukaan lukien HUS-yhtymän, sekä pelastustoimen menot ja kustannuksia kasvattavat muutokset on kyettävä rahoittamaan edellä mainituilla valtionrahoituksella ja tulorahoituksella.

Mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut

Tällä hetkellä Helsingin kaupungilla on mielenterveyskuntoutujille kotona asumiseen annettavan tuen lisäksi Niemikotisäätiön jälleenvuokrausasuntoja sekä tuetun asumisen, yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja. Tämän lisäksi asumispaikkoja on psykiatrian asumiskuntoutuksessa ja mielenterveyskuntoutujien perhehoidossa. Mielenterveysasiakkaiden asumispalveluihin (oma toiminta ja ostopalvelut) on budjetoitu noin 38,1 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Vuonna 2021 tehdyssä tuotantotapa-analyysissä ostopalvelujen osuus oli noin 66 prosenttia, oman tuotannon noin 22 prosenttia ja Niemikotisäätiön noin 12 prosenttia. Niemikotisäätiö kuuluu Helsingin kaupunkikonserniin. Neljä suurinta palveluntuottajaa kattavat noin 78 prosenttia ostopalvelujen kustannuksista.

Osa Auroran sairaala-alueella sijaitsevasta asumispaikkojen kapasiteetista on suunniteltu siirrettävän korvaaviin tiloihin Käpylään, jolloin paikkamäärää lisätään 24 paikalla. Asumispaikkojen kapasiteettia lisätään hallitusti määrärahojen puitteissa.

Palveluja tarjotaan tarpeen mukaan myös mielenterveyskuntoutujan kotiin. Kotiin vietävillä palveluilla ehkäistään ja lyhennetään sairaalahoidon tarvetta sekä vähennetään muun tukiasumispalvelun tarvetta. Kotona asumista tukeviin ja sairaalahoidon tarvetta ehkäiseviin hoito- ja tukikeinoihin on kohdennettu resursseja.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tekevät tiivistä yhteistyötä asumispalvelujen järjestämisessä. Mielenterveysasiakkaiden asumispalveluketjua kehitetään vahvistamalla kuntouttavaa työtettä tuetussa asumisessa, laajentamalla kotiin vietäviä palveluja sekä lisäämällä etäpalveluja ja digitaalisia palveluja. Tavoitteena on edistää kotona pärjäämistä sekä ehkäistä sairaalahoidon ja tukiasumispalvelujen tarvetta. Kustannuksia hallitaan porrastamalla eri asumismuotoja ja laajentamalla kotiin vietäviä palveluja.

Vammaispalvelun asiakkaiden asumispalvelut

Vammaispalveluissa asumispalvelua järjestetään vammaisille, kehitysvammaisille ja autismikirjon henkilöille. Vammaisten henkilöiden asumispalveluun kuuluvat asiakkaan toimintakyvyn kannalta esteetön ja turvallinen asuminen, riittävä apu ja tuki sekä ne palvelut, jotka ovat vamman tai sairauden vuoksi välttämättömiä asiakkaan päivittäisessä suoriutumisessa. Asiakkaan asumispalvelut järjestetään joko hänen omaan asuntoonsa, tukiasuntoon, yhteisöllisen palveluasumisen yksikköön tai ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikköön. Lasten ja

nuorten asumispalvelut järjestetään aina ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikössä.

Vammaispalvelujen kotiin annettavia palveluja ovat omaishoidon tuki, henkilökohtainen apu ja sosiaaliohjaus itsenäisesti asuville asiakkaille. Muita arkea tukevia palveluja ovat muun muassa asunnon muutostyöt ja kuljetuspalvelut.

Vammaispalvelujen asiakkaiden asumispalveluihin (oma toiminta ja ostopalvelut) on budjetoitu noin 110,2 miljoonaa euroa vuodelle 2024. Vuonna 2022 tehdyssä tuotantotapa-analyysissä tehostetussa palveluasumisessa oman toiminnan osuus oli 42 prosenttia ja ostopalvelujen 58 prosenttia. Vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa oman toiminnan osuus oli 25 prosenttia ja ostopalvelujen 75 prosenttia. Vammaispalvelujen asumispalvelujen kehittämisessä painotetaan oman palvelutuotannon lisäämistä erityisesti ympärivuorokautisissa palveluissa.

Vammaispalveluihin on kuluvana vuonna avattu kolme ympärivuorokautisen asumisen yksikköä, joissa on yhteensä noin 60 asiakaspaikkaa. Suunnitteilla ja valmisteilla on kaksi yhteisöllisen asumisen yksikköä ja yksi vaativan tuen asumisyksikkö, joissa tulee olemaan yhteensä noin 50 paikkaa. Lisäksi kaupunginhallitus on myöntänyt vammaispalvelujen asumispalvelua varten seitsemän tonttia. Osa uudiskohteista ei tuota lisäpaikkoja, koska niillä korvataan toimimatonta asuntokantaa, joka ei enää vastaa asiakaskunnan tarpeisiin.

Kaikki eritysasuminen rahoitetaan Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskuksen (Ara) rahoituksella. Ara-rahoitukseen on tulossa leikkauksia vuosille 2025–2027, mutta hallituksen päätöksen mukaisesti vammaisten asumiseen liittyvien investointikohteiden avustukset pyritään turvaamaan. Tarkemmista summista ei tässä vaiheessa ole tietoa, mutta summien pieneneminen on mahdollista. Tilahankkeissa tulee huomioida myös henkilöstön saatavuus ja panostaminen henkilöstön veto- ja pitovoimaa parantaviin tekijöihin sekä tietoturvalliseen työskentelyyn.

Vammaispalveluissa tarkastellaan jatkuvasti tilojen soveltuvuutta asiakaskuntaan nähden huomioiden myös kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan laatimat asumisen laatukriteerit.

Vaikutusten arviointi

Mielenterveys- ja vammaispalvelun asiakkaiden hyvä asuminen ja yksilöllisesti järjestetyt tukipalvelut ovat perusedellytys toimintakyvyn edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä elämänhallinnan ja osallisuuden lisäämiselle.”

10.09.2024

Asia/6

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Sinikka Vepsän ja kuuden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien Helsingin omien asumispalvelujen lisäämistä mielenterveys- ja vammaispalvelujen asiakkaille. Lausuntoa on pyydetty 10.9.2024 mennessä.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, asumis-, kriisi- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi
Jonna Weckström, vs. vammaispalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 43149
jonna.weckstrom(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin omien asumispalveluiden lisääminen mielenterveys- ja vammaispalvelun asiakkaille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 03.09.2024 § 177

10.09.2024

Asia/7

7

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Vesa Korkkulan ym. talousarvioaloitteesta ensihoitajien, lähihoitajien ja pelastajien palkkauksen kohentamiseksi

Pöydälle 03.09.2024

HEL 2024-007975 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle varavaltuutettu Vesa Korkkulan ja neljän muun valtuutetun talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

"Aloitteessa esitetään kolmen miljoonan euron lisämäärärahan kohdentamista ensihoitajien, lähihoitajien ja pelastajien palkkauksen kohentamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja rahoitus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Helsingin kaupungilla säilyi edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu, mutta kunta-Helsinki ei enää rahoita sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluja. Näiden palvelujen rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta, ja lisäksi toimiala saa tuloja asiakasmaksutuloista ja valtionkorvauksista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon, mukaan lukien HUS-yhtymän, sekä pelastustoimen menot ja kustannuksia kasvattavat muutokset on kyettävä rahoittamaan edellä mainituilla valtionrahoituksella ja tulorahoituksella.

Ensihoitajien, lähihoitajien ja pelastajien palkkakilpailukyvyyn turvaaminen

Helsingin kaupunkistrategian mukaisesti sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pyrkii olemaan houkutteleva työnantaja ja hyvän henkilöstöpolitiikan toteuttaja. Palkkakehitysohjelman toteuttaminen ja kilpailukykyisestä palkkauksesta huolehtiminen on osa strategian toteuttamista muiden henkilöstöpoliittisten toimenpiteiden ohella.

Ensihoitajien, lähihoitajien sekä pelastajien palkkauksen kilpailukykyä on pyritty parantamaan vuonna 2023 palkankorotuksilla sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla toteutetun palkkakehitysohjelman avulla.

Helsingin pelastuslaitoksen palomiesten ja ylipalomiesten palkkoja korotettiin keväällä 2023. Lisäksi palomiesten, ylipalomiesten, palomies-ensihoitajien sekä paloesimiesten ja asemamestareiden palkkoihin toteutettiin 1.6.2023 alkaen työ- ja virkaehtosopimukseen sisältyvien järjestelyvaraerien mahdollistamia korotuksia. Pelastuslaitoksella työskentelevien ensihoitajien sekä toimialalla työskentelevien lähihoitajien palkkoja korotettiin 1.6.2023 alkaen.

Sote-sopimuksen uudet hinnoittelutunnukset tulivat voimaan 1.2.2024. Kevään 2024 aikana on sijoitettu kyseiseen sopimukseen kuuluvat tehtävät uusiin hinnotteluihin. Samalla tarkistettiin, että palkkojen alarajat täyttyvät sopimuksen mukaisesti.

Palomiehille on kohdistettu palkankorotuksia palkkakehitysohjelman mukaisesti suunnitellusti, ja eroa muihin hyvinvointialueisiin nähden on saatu tasattua. Tämän toivotaan vaikuttavan henkilöstön saatavuuteen sekä toimialan veto- ja pitovoimaan työnantajana.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että toimialalla on korotettu ensihoitajien, lähihoitajien ja pelastajien ammattiryhmien palkkoja suunnitellusti vuosien 2023 ja 2024 aikana. Järjestelyeriä ja mahdollisia palkkakehitysohjelmia kohdennetaan todettujen tarpeiden mukaan ja varmistaen palkkakilpailukyky ja työntekijäryhmien tasapuolisuus.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että toimialalla seurataan aktiivisesti verrokkihyvinvointialueiden palkkakehitystä ja pyritään vahvistamaan lähihoitajien, palomiesten sekä pelastuslaitoksella työskentelevien ensihoitajien palkkauksen kilpailukykyä nyt ja jatkossakin ja tätä kautta turvaamaan osaavan henkilöstön saatavuus. Toimialalla on käytössä myös muita palkitsemismenetelmiä, kuten kertapalkkioita.

Vaikutusten arviointi

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi pyrkii vastaamaan työvoiman saatavuushaasteisiin toimimalla houkuttelevana työnantajana, joka tarjoaa monenlaisia kiinnostavia urapolkuja ja vakaita palvelussuhteita. Oikeudenmukaisella palkkauksella on yhteys koettuun hyvinvointiin ja työn vaatavuutta vastaava ja kilpailukykyinen palkkaus vahvistaa osaltaan työvoiman veto- ja pitovoimaa toimialalla."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle varavaltuutettu Vesa Korkkulan ja neljän muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien ensihoitajien, lähihoitajien ja pelastajien palkkauksen kohentamista. Lausuntoa on pyydetty 10.9.2024 mennessä.

10.09.2024

Asia/7

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Soili Partanen, vs. sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 69984

soili.partanen(a)hel.fi

Jani Pitkänen, pelastuskomentaja, puhelin: 09 310 30000

jani.pitkanen(a)hel.fi

Sara Rautiainen, henkilöstö- ja kehittämisjohtaja, puhelin: 09 310 43471

sara.rautiainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite ensihoitajien, lähihoitajien ja pelastajien palkkauksen kohentamiseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 03.09.2024 § 178

8

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteisiin koskien hoitotakuun säilyttämistä Helsingissä

Pöydälle 03.09.2024

HEL 2024-006023 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteisiin koskien hoitotakuun säilyttämistä Helsingissä:

”Ryhmäaloitteissa esitetään, että lainsäädäntömuutoksista huolimatta Helsinki jatkaa 14 päivän hoitotakuun tavoittelemista terveysasemien lääkärien ja hoitajien vastaanotoissa. Sosialidemokraattien aloitteessa todetaan, että 14 päivän hoitotakuu merkitsisi kaikille terveysasemille velvoitetta parantaa toimintaa ja hoitoon pääsyn mittarin olevan yksilöllinen ja velvoite 100 prosenttia.

Ryhmäaloitteissa todetaan, että asiantuntija-arvioiden mukaan hoitotakuun pidentäminen takaisin kolmeen kuukauteen saattaa tuoda haasteita hoidon laatuun, saatavuuteen, kustannusten ja palvelujen tasoon. Vaikka tiukemman hoitotakuun toteuttamisella olisi välittömiä kustannusvaikutuksia, tulee myös kokonaisuutta ja pidempää aikaväliä tarkastella. Terveysongelmia ei pitäisi päästää kasautumaan ja pahenemaan.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että Helsingin terveysasemilla tavoitellaan 1.1.2025 alkaen 30 vuorokauden kiireettömään hoitoon pääsyä lääkärien ja hoitajien vastaanotoissa. Keskeisenä tavoitteena on myös hoitoon pääsyn ja hoidon oikea-aikaisuuden edistäminen asetetuista hoitotakuun aikarajoista riippumatta.

Perustason terveydenhuollon hoitotakuun lainsäädäntö

Terveydenhuoltolain 51 §:n mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteyden terveyskeskukseen tai muuhun perusterveydenhuollon toimintayksikköön ja saada yksilöllisen arvion tutkimustensa tai hoitonsa tarpeesta ja kiireellisyydestä sekä siitä, minkä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä tutkimuksia tai antamaa hoitoa potilas tarvitsee. Kiireettömään hoitoon on päästävä 14 vuorokaudessa, kun hoitoon hakeutumisen syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissai-

rauden vaikeutuminen, uudet oireet tai toimintakyvyn alenema. 14 vuorokauden enimmäisaika ei koske esimerkiksi todistuksen tai lausunnon saamista, terveystarkastuksia ja seurantakäyntejä. Muissakin asioissa hoitoon tulee päästä kohtuullisessa ajassa enintään kolmen kuukauden kuluessa tai hoito- tai kuntoutussuunnitelman mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön hoitotakuu ohjekirjeessä (262/2003) todetaan, että eduskunnan hyväksymän lain mukaan 1.11.2024 voimaan tulee perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa seitsemän vuorokauden hoitotakuu. Hallitusohjelman mukaan henkilöstöpulan takia pidetään voimassa kuitenkin 1.9.2023 voimaan tullut 14 vuorokauden hoitotakuu ja 1.11.2024 voimaan tulevaksi säädetystä seitsemän vuorokauden hoitotakuusta luovutaan. Lakimuutosta ei ole tehty, mutta se on tarkoitus tehdä ennen kuin seitsemän vuorokauden hoitotakuu ehtii voimaan.

Hallitus linjasi kehysriihineuvotteluissa 15.–16.4.2024 uusista julkista taloutta vahvistavista sopeutustoimista ja päätti muun muassa perustason terveydenhuollon hoitotakuun heikentämisestä 14 vuorokaudesta kolmeen kuukauteen. Hallituksen yhtenä tavoitteena toimista päätetäessä on ollut helpottaa lakisääteisten tehtävien toimeenpanoa ja vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon lisähenkilöstön rekrytointipainetta.

Helsingin terveysasemien kiirettömään hoitoon pääsy

Hoitoon pääsyn tunnuslukujen tulee terveydenhuoltolain 55 §:n mukaan perustua Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) julkaisemiin raportteihin. Vuonna 2024 tammi-kesäkuussa terveysasemien asiakkaista kiireettömälle lääkärin vastaanotolle hoidontarpeen arvioinnista pääsi 14 vuorokauden kuluessa 43 prosenttia ja hoitajan vastaanotolle 99 prosenttia asiakkaista. Tällä hetkellä THL:n raporttien laadussa on kuitenkin vielä puutteita, joita korjataan yhteistyössä Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan, Apotti Oy:n ja THL:n kanssa. Helsinki julkaisee internet-sivuillaan THL:n sivujen linkit hoitoon pääsyn tilanteesta.

Terveys- ja hyvinvointikeskus (THK) -toimintamallin mukaisesti jokaiselle potilaalle nimetään terveysasemilla tarvittaessa yhteyshenkilö, joka voi olla hoitaja, lääkäri tai joku muu sosiaali- ja terveysalan ammattilainen. Yhteyshenkilön tehtävänä on varmistaa, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut ja tukea. Hoidon jatkuvuuden turvaamiseksi tavoitteena on aina myös resurssien mukaan saman lääkärinkontaktin jatkuvuus. Terveysasemilla hoidetaan paljon asiakkaita jo ensikontaktissa mahdollisimman pitkälle hoidon tarpeen arvioinnin perusteella, joten osa asiakkaiden hoidon tarpeista voidaan jo ensikontaktissa ratkaista. Hoidon tarpeen arvioinnin perusteella potilaan hoitokontakti voidaan

myös hoitaa loppuun sairaanhoitajan, terveydenhoitajan, lääkärin, fysioterapeutin tai mielenterveys- ja päihdehoitajan vastaanotolla. Moniammatillisuudella pyritään laadukkaaseen, potilasturvalliseen ja oikea-aikaiseen hoitoon sekä varmistamaan ammattilaisten tehokas työajankäyttö kunkin ammattilaisen osaamisprofiili huomioiden. Palvelutarpeen arvioinnin tueksi otetaan käyttöön sähköisen Älykäs HTA -työkalun sekä käyttöön otettavaa asiakaskontaktien hallinnan tietojärjestelmää kehitetään edelleen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että Helsingin terveysasemilla tavoitellaan 1.1.2025 alkaen 30 vuorokauden kiireettömään hoitoon pääsyä, koska hallituksen linjaama kolmen kuukauden hoitotakuu perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon on kohtuuttoman pitkä odotusaika asiakkaille.

Vaikutusten arviointi

Toimivilla ja riittävän hyvin saavutettavilla sosiaali- ja terveyspalveluilla on myönteinen vaikutus asukkaiden terveyteen, hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Arviolta 10 prosenttia sairauksista on sellaisia, esimerkiksi vaarattomaksi arvioitujen luomien poisto, jotka voivat odottaa kolme kuukautta kiireettömän ajan saamiseksi lääkärille.

Hoidon jatkuvuus on keskeinen terveydenhuollon laatuun, kokonaisvaltaisuuteen, tehokkuuteen, yhteistyöhön ja kustannuksiin sekä väestön terveyteen myönteisesti vaikuttava tekijä. Yksinomaan hoidon saatavuuden painottaminen niukkojen resurssien vallitessa saattaa vähentää hoidon jatkuvuutta.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ryhmäaloitteista koskien hoitotakuun säilyttämistä Helsingissä. Ryhmäaloitteisiin vastataan samalla lausunnolla. Lausuntoa on pyydetty 4.10.2024 mennessä.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 09 310 42611
timo.lukkarinen(a)hel.fi

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi

Liitteet

10.09.2024

Asia/8

-
1	Valtuustoaloite 24.4. 2024 Titta Hiltunen ym. hoitotakuu säilytettävä
2	Valtuustoaloite 15.5.2024 Eveliina Heinäluoma ym. Helsingin pidettävä kiinni hoitotakuusta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 03.09.2024 § 181

10.09.2024

Asia/9

9

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ym. valtuustoaloitteesta Helsingin eläinpelastusyksikön toiminnan turvaamiseksi

Pöydälle 03.09.2024

HEL 2024-004642 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ja 25 muun valtuutetun Helsingin eläinpelastusyksikön toimintaa koskevasta valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

"Aloitteessa esitetään, että Helsingin eläinpelastusyksikön toimintaa ei tule ajaa alas. Lisäksi ehdotetaan, että kaupunki turvaa jatkossakin rahoituksen loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten kuljetuksiin Korkeasaaren villieläinsairaalaan.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että eläinpelastusyksikön toimintaa ei ole missään vaiheessa lopetettu tai toimintaa ajettu alas. Edelleen lautakunta toteaa, että Helsingin kaupungin pelastuslaitos toimii nykyisin valtakunnallisen toimintamallin mukaisesti, keskittyen pelastustoimen lakisääteisiin tehtäviin Hätäkeskuksen tekemän riskinarvion perusteella. Eläinpelastusyksikkö hälytetään tilanteisiin, joissa kohteena ovat koti- ja tuotantoeläimet sekä villieläimet, mikäli tilanne aiheuttaa vaaraa ihmiselle tai haittaa yhteiskunnan toimintaa. Lisäksi eläinpelastusyksikön puhelinalvelu on siirretty hoidettavaksi Korkeasaareen, jossa puheluihin vastaavat koulutetut eläinhenkilöt.

Taustaa

Eläinpelastusyksikkö on perustettu aikanaan Helsingin kaupungin pelastuslaitokselle varauduttaessa ensimmäiseen lintuinfluenssa-aaltoon. Perustamisen jälkeen yksikön toimintaa päätettiin laajentaa myös muiden eläinpelastustehtävien hoitamiseen. Samalla yksikön kuljettajan puhelimeen perustettiin neuvontapuhelin kaupunkilaisten käyttöön. Vuosien kuluessa toiminta laajeni ja syveni huomattavasti siitä, mitä alun perin oli suunniteltu ja resursoitu. Lisäksi puhelinalvelu osoittautui erittäin kuormittavaksi päivittäisten puheluiden määrän kasvaessa vuosittain. Annetun neuvonnan havaittiin myös edellyttävän perehtyneisyyttä villieläimiin. Eläinpelastusyksikköön ennen muutosta sijoitetulle resurssille on nykyisin kriittisempää tarvetta muissa toiminnoissa, jotka tukevat pelastuslaitoksen lakisääteisiä tehtäviä sekä pelastajien työturvallisuutta.

10.09.2024

Asia/9

Toimintavalmiuden haasteet

Helsingin kaupunki ja väestö on kasvanut nopeasti sekä tiivistynyt ja muuttunut voimakkaasti. Osaltaan voimakkaan väestönkasvun ja rakentamisen takia Helsingin toimintavalmius ei ole pystynyt vastaamaan muuttuneisiin tarpeisiin ja pelastustoiminnan toimintavalmiudessa on havaittu pitkäaikaisia puutteita. Helsingin kaupungin pelastuslaitos on pyrkinyt vastaamaan toimintavalmiuden haasteisiin muun muassa rakentamalla uusia pelastusasemia ja kehittämällä toimintaansa kompleksisessa muuttuvassa kaupunkiympäristössä. Tämä on tarkoittanut lisääntyvää henkilöstötarvetta samaan aikaan, kun Suomessa on valtakunnallinen pula pelastajista. Resursseja on kohdistettu vahvasti lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.

Lainsäädäntö

Hyvinvointialueuudistuksen myötä pelastustoimen palvelujen rahoitus on siirtynyt vuoden 2023 alusta valtiolle, ja sen myötä rahoitus kohdistuu vain lakisääteisiin tehtäviin. Lisäksi vuoden 2024 aikana Helsingin kaupungin pelastuslaitokselle on kohdistettu uusia lakisääteisiä tehtäviä, mikä aiheuttaa uusia haasteita jo ennestään vaikeassa henkilöstön saatavuustilanteessa.

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) määrittää eläinsuojeluviranomaisiksi Ruokaviraston, aluehallintoviraston, Tullin, kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan sekä poliisin. Lisäksi laki velvoittaa jokaista auttamaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä tai huolehtimaan, että se saa asianmukaista hoitoa.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Edellä mainituista seikoista johtuen sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, ettei Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla ei mahdollisuutta jatkaa eläinpelastusyksikön toimintaa sellaisenaan, kuten se on aiemmin ollut. Samalla lautakunta toteaa, ettei Helsingin kaupungin pelastuslaitos ole lopettamassa yksikön toimintaa, vaan se on siirtynyt valtakunnalliseen toimintamalliin ja toimintaa on pyritty ohjaamaan lain tarkoittamaan suuntaan.

Eläinpelastusyksikkö hälytetään Hätäkeskuksen kautta tilanteisiin, joissa kohteena ovat koti- ja tuotantoeläimet sekä villieläimet, mikäli tilanne aiheuttaa vaaraa ihmiselle tai haittaa yhteiskunnan toimintaa.

Toimintamallin muutoksella turvataan lakisääteisten tehtävien hoitaminen ja palvelujen alueellinen yhdenvertaisuus sekä kaupunkilaisten tasapuolinen kohtelu.

10.09.2024

Asia/9

Vaikutusten arviointi

Valtioneuvoston vahvistaman pelastustoimen valtakunnallisen strategisen tavoitteen mukaan, pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

Helsingin kaupungin pelastuslaitos keskittyy pelastustoimen lakisääteisten palvelujen hoitamiseen sekä kiireellisen ensihoitopalvelun tuottamiseen. Toiminnanmuutoksella on pyritty turvaamaan lakisääteisten tehtävien hoitaminen.

Näin turvataan myös ihmisten tasapuolinen kohtelu ja palvelun yhdenvertainen saatavuus sekä alueellisesti että valtakunnallisesti, millä voi olla positiivisia vaikutuksia kaupunkilaisen kokemaan turvallisuuden tunteeseen ja tätä kautta kaupunkilaisen hyvinvointiin."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle Amanda Pasasen ja 25 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien Helsingin eläinpelastusyksikön toiminnan turvaamista. Lausuntoa on pyydetty 27.9.2024 mennessä.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Jari Korkiamäki, pelastuspäällikkö, puhelin: 09 310 30060
jari.korkiamaki(a)hel.fi
Marko Rostedt, pelastusjohtaja, puhelin: 310 30100
marko.rostedt(a)hel.fi
Jani Pitkänen, pelastuskomentaja, puhelin: 09 310 30000
jani.pitkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 27.03.2024 Pasanen Amanda Helsingin eläinpelastusyksikön toiminta on turvattava

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 03.09.2024 § 182

10.09.2024

Asia/10

10

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Martina Houtsosen ym. valtuustoaloitteesta koskien koulujen psykiatrisia sairaanhoitajia

HEL 2024-006008 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Martina Houtsosen ja 25 muun valtuutetun aloitteesta koskien koulujen psykiatrisia sairaanhoitajia seuraavan lausunnon:

"Aloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki ryhtyy selvittämään mahdollisuuksia psykiatristen sairaanhoitajien palkkaamiseksi helsinkiläisiin kouluihin ja oppilaitoksiin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen on koko kouluyhteisön asia ja kaikkien oppilaiden kanssa työskentelevien henkilöiden vastuulla. Lautakunta näkee ensisijaisena toimenpiteenä huolehtia siitä, että kouluissa toimivien psykologien määrä vastaa lakisääteistä mitoitusta ja vakanssit saadaan täytettyä. Tämän lisäksi lautakunta toteaa, että Helsingissä on täydennetty lakisääteisiä terveydenhoitajien palveluja opiskeluterveydenhuollossa. Toisella asteella on 10 mielenterveys- ja päihdetyöhön erikoistuneen sairaanhoitajan palvelut 16 vuotta täyttäneille opiskelijoille.

Kouluterveydenhuollon mielenterveystyö on tärkeä osa koululaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajan ja lääkärin tehtäviin kuuluu myös mielenterveyden edistäminen ja tukeminen sekä lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin kartoittaminen, ennaltaehkäisy ja hoito.

Jokaisessa peruskoulussa on opiskeluhuoltolain mukaisesti järjestetyt opiskeluhuoltopalvelut, joiden tarkoituksena on yhteisöllisen opiskeluhuollon avulla tunnistaa ilmiöitä ja tarjota moniammatillista palvelua oppilaskohtaisesti. Opiskeluhuollon ensisijainen tehtävä on lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy, varhainen tuki, tuentarpeen arviointi ja tarvittaessa hoitoon ohjaus.

Erikoissairaanhoidossa toteutettavan osastohoidon tarjonta on vähentynyt, mikä näkyy koulujen arjessa psyykkisesti vaikeasti oireilevien lasten määrän kasvuna. Lasten ja nuorten psykiatriset palvelut tarvitsevat parannuksia, mutta psykiatristen sairaanhoitajien lisääminen kouluihin ei ratkaise tätä ongelmaa. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin

pystytään parhaiten vastaamaan tehostamalla moniammatillista yhteistyötä ja jatkamalla mielenterveyspalvelujen kehittämistä yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Lasten ja nuorten mielenterveyden palveluketju Helsingissä

Lasten ja nuorten mielenterveyden palveluketjussa on kuvattu ikäryhmäkohtaisesti lasten ja nuorten mielenterveyttä tukevat palvelut, mielenterveyden tutkimuksen, hoidon ja kuntoutuksen palvelut sekä eri toimijoiden tehtävät, eri toimijoiden välinen yhteistyö ja konsultaatiokanavat. Palveluketjukuvaus on valmistunut vuonna 2023, ja sitä arvioidaan ja päivitetään osana normaalitoimintaa.

Lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on käytössä lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumalli, johon on koottu yhteen lasten ja nuorten ja perheiden palvelut. Malli auttaa ammattilaisia huolen tunnistamisessa ja tuen järjestämisessä.

Kouluterveydenhuolto osallistuu koulun yhteisölliseen työhön, kuten terveysneuvontaan päihteiden haittavaikutuksista, terveyden edistämisen teemapäiviin ja alueelliseen yhteistyöhön poliisin kanssa. Kouluterveydenhuolto ja opiskeluterveydenhuollon lääkäripalvelut tarjoaa lakisääteisesti palvelut koulussa ja oppilaitoksessa oleville opiskelijoille. Osana määräaikaistarkastuksia selvitetään terveystarkastuksissa lasten ja nuorten terveyttä, myös mielenterveysoireita ja päihteiden käyttöä. Erityisen tuen tarpeen vuoksi sovitulla vastaanotoilla selvitetään ja seurataan asiakkaiden terveydentilaa. Epäiltyjen mielenterveyssairauksien alkuselvitystä, kartoitusta ja hoitoonohjausta toteutetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Hoito ja diagnosointi toteutuu pääosin muissa palveluissa, lukuun ottamatta nuorten ADHD:n perustason hoitoa 7–17 vuoden ikäisillä koululaisilla ja toisen asteen opiskelijoilla, joiden lääkehoito toteutetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Syksyn aikana arvioidaan tarvetta perustaa keskitetty yksikkö, joka huolehtisi ADHD:n lääkehoidon toteuttamisesta koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa lakisääteisten perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn kriteerien mukaisesti. Jos keskitetty yksikkö perustetaan, olisivat psykiatriset sairaanhoitajat luonteva osa tätä yksikköä.

Kouluterveydenhuollossa, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluissa sekä nuorisotyössä on lisätty näyttöön perustuvien psykososiaalisten interventioiden koulutusta ja käyttöä. Keskitetyn konsultaatiopalvelun tuella jokaiseen kouluun on järjestetty psykologipalvelut. Lapsiperheiden palveluissa on otettu käyttöön HYVÄ (Hyvinvointia yhdessä) -malli, joka parantaa yhteistä käsitystä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tekijöistä.

Opiskeluterveydenhuollon toisella asteella on ollut vuodesta 2013 lähtien mielenterveys- ja päihdetyöhön erikoistuneita sairaanhoitajia, jotka tarjoavat matalan kynnyksen palveluja mielenterveys- ja päihdeongelmissa. Vakansseja on tällä hetkellä kymmenen. Suurin osa opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajista ja sairaanhoitajista on koulutettu erilaisten lyhytinterventioiden tai terapiamenetelmien käyttöön.

Helsingissä on neljä matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupistettä (Mieppi) ja oma lyhytterapiayksikkö. Nämä palvelevat 13 vuotta täyttäneitä nuoria ja aikuisia. Lyhytpsykoterapiaa järjestetään palvelusetelillä. Nuorisosaama on tarkoitettu 13–23-vuotiaille nuorille, joiden mielenterveyden ongelma ei helpotu tai väisty perustason menetelmien avulla ja joiden ongelma ei ole niin vaikea-asteinen, että nuori täyttäisi HUS nuorisopsykiatrian pääsykriteerit.

Lastensuojelutarpeen arvioinnissa sekä lastensuojelun asiakkuuksissa olevien lasten ja nuorten hoidon tarpeen arviointia ja pääsyä mielenterveyspalveluihin tehostetaan uudistamalla yhteistyökäytäntöjä lastensuojelun ja terveydenhuollon välillä. Erityisesti vakavasti ja toistuvasti rikollisella käyttäytymisellä ja/tai päihteiden käytöllä oireileville nuorille suunnattua psykiatriasta osaamista vahvistetaan.

Monialaista palvelujen koordinoimista parannetaan siten, että palvelujen koordinoimista tarvitseville lapsille nimetään sosiaalihuoltolain mukaisen omatyöntekijän lisäksi terveydenhuollon palveluja koordinoiva hoitovastaava, joka varmistaa lapsen ja nuoren pääsyn tarvittaviin tutkimuksiin ja mielenterveyspalveluihin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kokeilu

Helsingin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa toteutettiin vuosina 2007–2012 kokeilu, jossa muutamissa peruskouluissa työskenteli psykiatrisia sairaanhoitajia. Kokeilu osoitti, että eri kouluissa toimineet psykiatriset sairaanhoitajat eivät pystyneet luomaan ennaltaehkäisevää ja yhtenäistä työskentelymallia. Tämän perusteella todettiin, ettei mallia kannata laajentaa peruskouluihin. Sen sijaan psykiatriset sairaanhoitajat siirrettiin osaksi opiskeluterveydenhuoltoa, jossa sairaanhoito ja hoitolliset mielenterveyspalvelut kuuluvat luontevasti kokonaisuuteen.

Kouluterveydenhuollon näkökulmasta keskitetyt moniammatilliset yksiköt tarjoavat paremmin toimivia, tuloksekkaampia ja tehokkaampia mielenterveyspalveluja lapsille ja nuorille kuin yksittäisten psykiatristen sairaanhoitajien palkkaaminen kouluihin. Keskitetyn mallin avulla voidaan paremmin taata ennaltaehkäisevä työote, henkilöstön osaamisen kehittäminen, tarpeenmukainen työnohjaus sekä työyhteisön tuki.

10.09.2024

Asia/10

Psykologien saatavuuteen liittyy edelleen haasteita, joita ratkaistaan yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kanssa. Mielenterveystyöhön osallistuu monia ammattiryhmiä. On tärkeää huomioida esimerkiksi kuraattorien, terveydenhoitajien ja toisella asteella työskentelevien psykiatristen sairaanhoitajien merkittävä panos lasten ja nuorten mielenterveyden edistämiseksi. Lisäksi hyvä opettaja tuo lapsen elämään turvaa ja tarjoaa hyvän aikuisen mallin, mikä osaltaan tukee lasten ja nuorten mielenterveyttä.

Vaikutusten arviointi

Vanhemman ja lapsen välinen varhainen vuorovaikutus on keskeinen tekijä lapsen mielenterveyden kehittymiselle. Myös päivähoito, varhaiskasvatus ja koulu vaikuttavat merkittävästi siihen, millaiset valmiudet lapsi saa käsitellä pettymyksiä ja vastoinkäymisiä elämässään. Vanhempien ja perheen omat voimavarat, kyky tukea lapsen kasvua ja kehitystä riittävällä tavalla, lapsen kyvykkyys ja hyvä sosiaalinen pääoma voivat toimia suojaavina tekijöinä. Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen lisää heidän osallisuuttaan, hyvinvointiaan ja voimavarojaan monipuolisesti. Mielenterveysongelmien ehkäisy auttaa lapsia ja nuoria integroitumaan yhteiskuntaan ja kasvamaan sen täysivaltaisiksi jäseniksi, mikä puolestaan vähentää yhteiskunnan kustannuksia. Parhaat tulokset mielenterveyden edistämiseksi saavutetaan tehokkaasti järjestetyillä, laaja-alaisilla ja oikea-aikaisilla palveluilla, joita tarjoaa koulutettu ja ammattitaitoinen henkilöstö.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Martina Houtsosen ja 25 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien psykiatrisia sairaanhoitajia kouluihin.

Lausuntoa on pyydetty 4.10.2024 mennessä. Lausunto on myös pyydetty kasvatusta- ja koulutuslautakunnalta.

Esittelijä

vs. sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Jyrki Wehkalampi, ylihoitaja, puhelin: 09 310 51940
jyrki.wehkalampi(a)hel.fi
Sari Tuominen, idän aikuissosiaalityön päällikkö, puhelin: 09 310 46700
sari.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

10.09.2024

Asia/10

---

1 Valtuustoaloite 24.04.2024 Houtsonen Martina Psykiatrisia sairaanhoitajia kouluihin

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano